

Verkenning rollen en taken EduStandaard

Hoe verhogen we commitment in het gebruik van onze standaarden?

Van: H-P Köhler
Aan: Standaardisatieraad EduStandaard
Datum: 30 mei 2014

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Leeswijzer	2
3	Hoofdvraag	2
4	Deelvragen	2
4.1	Welke toets en implementatie instrumenten zijn bekend?.....	2
4.2	Wat kunnen we mogelijk bereiken met deze instrumenten.....	4
4.3	Wat zijn de voor en nadelen van deze instrumenten?.....	4
4.4	Wie certificeert en wie controleert? (rollen en taken).....	6
4.4.1	<i>Opdrachtgever</i>	6
4.4.2	<i>Beheerder</i>	6
4.4.3	<i>Toeziethouder</i>	6
4.4.4	<i>Uitvoerder</i>	6
4.5	Mogelijke invulling rollen en taken door EduStandaard.....	7
4.6	Voorbeelden van toepassingsdomeinen binnen EduStandaard	7
4.6.1	<i>EduKoppeling</i>	7
4.6.2	<i>OSO</i>	7
4.6.3	<i>ECK Distributie & Toegang van leermiddelen</i>	7
5	Conclusie en aanbeveling	8
6	Bronnen	9

1 Inleiding

De aanleiding voor het schrijven van deze verkenning komt voort uit een aantal verschillende ontwikkelingen. In de eerste plaats wil EduStandaard acteren op de behoefte uit de sector door zijn activiteiten meer te richten op de implementatie van standaarden. Het centraal beheren en registreren is belangrijk, maar de leden van de standaardisatieraad willen met name het gebruik stimuleren. Hiermee wordt immers het doel bereikt.

Andere factoren zijn afkomstig uit trajecten zoals SION, iECK en OSO. Hier worden standaarden ontwikkeld die ter registratie aan EduStandaard worden aangeboden. Deze standaarden zijn in een aantal gevallen zeer geschikt om bij implementatie te valideren. Het valideren of ook wel toetsen van implementaties verhoogt de kwaliteit en veiligheid van de keten en de bijbehorende koppelvlakken. Tevens zijn er leveranciers die graag erkenning willen voor het feit dat ze de standaarden gebruiken, en daarmee hun betrouwbaarheid als ketenpartij vergroten.

Ook scholen en universiteiten kunnen profiteren van het toetsen van implementaties. Op deze manier kunnen ze het gebruik beter afdwingen in bijvoorbeeld een aanbesteding. Dit vereist wel een zeer gedegen certificerings-proces! Marktpartijen worden immers afhankelijk van het wel of niet hebben van een dergelijk certificaat.

2 Leeswijzer

Deze verkenning beschrijft de mogelijkheden die EduStandaard kan toepassen als het gaat om het stimuleren en toetsen van implementaties van standaarden. Elke standaard vraagt om een eigen adoptie strategie, of zijn er toch overeenkomsten waarop dezelfde instrumenten toepasbaar zijn? Om deze vragen te beantwoorden zijn er een hoofdvraag (3) en deelvragen (4) geformuleerd. Er is geïnventariseerd welke instrumenten er mogelijk zijn, wat de voor en nadelen zijn, en er wordt beschreven welke rollen gefaciliteerd moeten worden. In paragraaf 4.6 wordt de praktijk situatie beschreven op basis van drie toepassingsdomeinen uit het EduStandaard portfolio. In hoofdstuk 12 zijn de conclusies samengevat.

3 Hoofdvraag

Bij het opstellen van de hoofdvraag is uitgegaan van het feit dat het certificeren of valideren van implementaties niet een doel op zich moet zijn. Het doel van EduStandaard is om de implementatie van open standaarden te vergroten, zodat uiteindelijk het onderwijs hier de voordelen van kan benutten.

De hoofdvraag voor deze verkenning is:

Kan EduStandaard, door het gebruik van implementatie instrumenten en een verbreding in zijn rollen en taken, het commitment in gebruik van standaarden vergroten? En op deze manier voldoen aan een behoefte in de keten?

4 Deelvragen

4.1 Welke toets en implementatie instrumenten zijn bekend?

Elke standaard heeft zijn eigen toepassingsgebied met zijn eigen implementatie strategie. Er zijn technische standaarden, semantische standaarden, toepassingsprofielen, normenkaders, maar ook een referentie architectuur kan gezien worden als een afspraak. Elk met hun eigen dynamiek, toepassing en stakeholders.

Om de vraag te beantwoorden welke instrumenten de implementatie kunnen bevorderen is het noodzakelijk om vast te stellen wat er getoetst moet worden? Waar richten we de instrumenten precies op? De verschillende elementen die we willen onderscheiden zijn;

- Organisaties
- Producten in de breedste zin dus ook voorzieningen, systemen en infrastructuur
- Processen
- Projecten

Tijdens het uitvoeren van de verkenning zijn er een vijftal instrumenten door bureau EduStandaard geïdentificeerd, welke worden ingezet door projecten, programma's en organisaties om de implementatie van standaarden te vergroten. Deze zijn beschreven in het schema op de volgende pagina's. Alle instrumenten zijn erop gericht dat de gebruiker de standaard valide (compliant) implementeert.

Instrument	Beschrijving	Middelen	Inzet
Gedragscode/ Zelfverklaring	Een gedragscode is een expliciete beschrijving van de normen en waarden voor het gedrag van bepaalde producten en processen in het optreden van organisaties. Het is een vorm van zelfregulering. In grotere organisaties zijn gedragscodes veelal deel van de corporate governance, die het beheer van de wijze van besturen en de toezicht op organisaties behelst. In het Midden- en Kleinbedrijf worden dergelijke voorschriften veelal door brancheorganisaties ontwikkeld. Bij politiek gevoelige onderwerpen kan er ook vanuit een centrale overheidsinstantie een commissie in het leven geroepen worden om zo'n code/verklaring op te stellen. (bron: Wikipedia)	<ul style="list-style-type: none"> • Gedragscode op basis van een normen kader • Beheer proces normen kader • Verklaring • Uitvoerder • Toezichhouder • Een sanctie 	Organisatie Product Proces Project
Certificering	<p>Het certificeren van organisaties of producten of processen gaat veel verder. Een organisatie kan in geen geval zichzelf certificeren. Er wordt op basis van een deskundig en onafhankelijk onderzoek wettelijk erkent of het product, dienst, organisme of persoon voldoet aan de geldende voorschriften. Deze voorschriften zijn beschreven in een normenkader. Als er voldaan wordt, dan zal er een garantiebewijs worden afgegeven betreffende de betrouwbaarheid, de doeltreffendheid en doelmatigheid van de ontwikkeling en het gebruik van bijvoorbeeld een softwaresysteem.</p> <p><i>Het instrument certificering moet niet verward worden met het PKI certificaat. Dit is een computerbestand dat fungeert als een digitaal paspoort voor de eigenaar van dat bestand en wordt gebruikt binnen de Public key infrastructure. Een digitaal certificaat is een combinatie van identiteit en openbare sleutel die gewaarmerkt is door de uitgever c.q. certificaatautoriteit.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Een normen kader • Beheer proces normen kader, versiebeheer • Uitvoerder • Toezichhouder • Registratie van de certificaten • Een sanctie 	Organisatie Product
Validatie service	Een validatie service kan op vele manieren worden ingezet. Zo zijn er uitvoerders die een dergelijke service als tool gebruiken om te kunnen certificeren, maar er zijn ook validatie services die een open karakter hebben. Ze zijn gratis of tegen lage kosten te gebruiken. Gebruikers van standaarden kunnen zelfstandig toetsen of hun implementatie valide is. Op dit moment beschikt EduStandaard over een validatie service waarmee gebruikers van de NL-LOM specificatie een toets kan uitvoeren. De ervaring leert dat een validatie service de kwaliteit van de implementaties zeker kan verhogen, maar het verhoogt niet de adoptie in kwantitatieve zin.	<ul style="list-style-type: none"> • Digitale toets/validatie omgeving. • Beheerproces validatie service 	Product
Plugfest	Plugfesten bestaan er in verschillende varianten. De basis bestaat uit een bijeenkomst waarbij leverende en ontvangende partijen bij elkaar komen en hun import en export files met elkaar delen om te onderzoeken of de informatie inderdaad met de juiste waarde wordt overgenomen. Dit verhoogt de kwaliteit van de koppelvlakken. Plugfesten worden georganiseerd in gesloten variaties. Uitgangspunt is dat de resultaten niet openbaar gedeeld worden. Maar een PlugFest kan ook een open karakter hebben waarin de resultaten wel gedeeld worden. Een plugfest is dan beter vergelijkbaar met een competitie.	<ul style="list-style-type: none"> • Onafhankelijk bureau • Digitale toets-omgeving 	Product

Instrument	Beschrijving	Middelen	Inzet
Implementatie Ondersteuning	Het instrument 'implementatie ondersteuning' kan op zeer veel manieren worden toegepast. Enkele voorbeelden zijn; <ul style="list-style-type: none"> • Helpdesk ondersteuning. Leveranciers kunnen contact opnemen met bureau EduStandaard wanneer ze een implementatie vraagstuk hebben. De leveranciers worden in de meeste gevallen telefonisch en via mail verder geholpen • Trajecten waarin leveranciers gebruik kunnen maken van standaardisatie experts middels een strippenkaart model. De leverancier kan zelf bepalen welke implementatie vraagstukken hij wil behandelen met behulp van de expert. • Van een hele andere orde is het huidige iECK programma. Hier zijn publiek en private partijen verenigt en maken met behulp van een roadmap implementatie afspraken. 	<i>De variatie is zo groot dat het niet mogelijk is de middelen in een lijst weer te geven.</i>	Organisatie Product Proces Project
Stimulerings-regeling (fonds)	Een instrument wat inmiddels nauwelijks meer wordt toegepast is een stimuleringsfonds. Dit instrument is op verschillende manieren toegepast. De verschillen zitten met name in de voorwaarden. Wanneer heeft een organisatie, project of product recht op een financiële bijdrage?	<ul style="list-style-type: none"> • Voorwaarden regeling • Uitvoerder • Toezichthouder 	Organisatie Product Proces Project

4.2 Wat kunnen we mogelijk bereiken met deze instrumenten

Wat er met de instrumenten bereikt kan worden is afhankelijk van vele factoren zoals; de uitvoering, de kwaliteit van de standaard en de marktwaarde van de standaard. Een implementatie instrument werkt goed wanneer deze factoren in balans zijn. Vanuit een standaardisatie-organisatie bekeken kan het valideren van een implementatie een positieve bijdrage leveren aan:

- **Interoperabiliteit en transparantie.** Indien het correct gebruiken van de standaard gemarkeerd wordt met een certificaat of een andere vorm van erkenning dan zal het voor organisaties eenvoudiger zijn om samenwerkingspartners te vinden met wie men interoperabel is.
- **Adoptie** bevorderen. Early adopters de kans geven zich er positief mee te onderscheiden. Voor leveranciers kan het noodzaak worden om bijvoorbeeld een certificaat te verkrijgen omdat ze anders buiten de markt vallen. Certificaat kan dan bijvoorbeeld gevraagd worden in aanbestedingen.
- **Financiën.** Certificering kan ingezet worden als potentiële bron van inkomsten om het beheer van standaarden te financieren. Uitgangspunt hierbij is dat gebruikers van de standaard betalen voor de ontwikkeling hiervan.
- **Betrouwbaarheid.** Certificering kan gebruikt worden als voorwaarde om niet publieke gegevens uit te wisselen, waarbij men de zekerheid wil hebben dat berichten end-to-end uitgewisseld worden.

Dit zijn verschillende doelstellingen die niet altijd verenigbaar zijn: bijvoorbeeld de uitvoering van een interoperabiliteitscertificaat zal grondiger uitgevoerd moeten worden dan een adoptie-certificaat of zelfverklaring. Dat betekent dat de kosten voor uitvoering hoger zullen liggen waardoor er minder 'winst' gemaakt kan worden op het certificaat, en daardoor een kleinere bijdrage voor de financiën van een standaardisatie-organisatie zal opleveren, en eerder kosten-neutraal zal zijn.

(Bron: *Beheer en ontwikkelmodel voor Open Standaarden versie 2*)

4.3 Wat zijn de voor en nadelen van deze instrumenten?

Om deze paragraaf met een nadeel te beginnen moet gezegd worden dat uit de praktijk blijkt dat geen enkel instrument de implementatie volledig 100% kan valideren. Hoe zwaar het toets-proces ook is ingericht in de praktijk is er altijd wel een situatie waarin de set gegevens niet goed wordt weergegeven. Het tweede nadeel is dat de instrumenten alleen werken wanneer er een dergelijke behoefte is. Leveranciers tekenen alleen een verklaring of laten zich certificeren als ze hier zelf ook een meerwaarde in ervaren.

De instrumenten zoals beschreven leveren een grote variatie in harde en zachte validatie. In het schema op de volgende pagina zijn de voor en nadelen per instrument beschreven.

Instrument	Voordelen	Nadelen
Gedragcode/ Zelfverklaring	<ul style="list-style-type: none"> • Er is geen uitvoerder nodig en dat scheelt kosten. • De keten kan als toezichthouder functioneren. Mits er een loket is waar ge(mis)bruik gemeld kan worden. • Het schept een verbinding om met elkaar dezelfde verklaring te ondertekenen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het normenkader en de verklaring moeten onafhankelijk worden opgesteld en beheerd. • Er is geen validatie. Waardoor het gezien kan worden als een zachte vorm van toetsing. • Een sanctie is moeilijk te realiseren.
Certificering	<ul style="list-style-type: none"> • Een certificaat heeft aanzien en levert een harde validatie, mits het proces goed is geregeld. • Leveranciers krijgen erkenning. • Verhoogt de kwaliteit van de keten. • Kan kosten dekkend ingericht worden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Als je het goed wilt inrichten wordt het al snel gezien als een kermis. • Er moet goed onderzocht worden welke impact het invoeren van certificaten heeft op de markt. Als het ingevoerd wordt moet de kwaliteit hoog zijn. Je wil voorkomen dat leveranciers de toezichthouder juridisch aanklagen. • Een groot aantal certificaten binnen een keten zorgt voor veel onduidelijkheid bij de scholen. De herkenbaarheid en de waarde neemt hierdoor af. Het tot op zekere hoogte uniformiseren van certificaten is daarom wenselijk. • Versiebeheer van standaarden zorgt voor veel complexiteit en verhoogt het aantal certificaten. • Een sanctie, is moeilijk te realiseren. Deze zal in de praktijk door de markt bepaald worden.
Validatie service	<ul style="list-style-type: none"> • Open karakter, geen sancties of stempels. • Verhoogt de kwaliteit van de keten. Mits leveranciers de service ook gebruiken. • Een validatie service kan in combinatie met de andere instrumenten een meerwaarde opleveren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzocht moet worden hoe de kosten van een dergelijke service publiek/privaat verdeeld moeten worden. • Toetst op techniek en niet op semantiek.
Plugfest	<ul style="list-style-type: none"> • Open karakter, geen sancties of stempels. • Verhoogt de kwaliteit van de keten. • Is laagdrempelig en relatief goedkoop. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het levert de leverancier niet altijd de gewenste erkenning. • Een plugfest is een technisch feestje. De afstand met de business is hierdoor groot.
Implementatie ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> • Open karakter, geen sancties of stempels. • In de vorm van een implementatie project wordt er een overleg structuur gecreëerd die er voor zorgt dat er op alle niveaus wordt samengewerkt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er moet een model bedacht worden waardoor de keten dit soort implementatie projecten kan financieren. • Je creëert een project met zijn eigen dynamiek.
Stimulerings-regeling (fonds)	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële prikkel levert implementaties op en de voorwaarden helpen in het erop toezien dat deze implementatie ook valide is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële prikkel levert nog geen business case. Het continueringsvraagstuk speelt dan altijd een rol. Is er geen geld meer dan neemt de waarde al snel af.

4.4 Wie certificeert en wie controleert? (rollen en taken)

Voor het uitgeven van een certificaat zijn er logische kandidaten: de standaardisatie- beheer organisatie, de branche-organisatie, onafhankelijke kennisinstellingen (zoals bv. Kennisnet, SURF Audit, TNO), certificeringsinstellingen (bv. DNV) of andere belangenbehartigers. Er is een belangrijk onderscheid tussen de toezichthouder en de uitvoerder. Beide rollen kunnen bij dezelfde partij zijn belegd, maar kunnen ook opgedeeld worden tussen verschillende partijen wat de onafhankelijkheid en betrouwbaarheid waarborgt. Dat laatste verdient de aanbeveling want de betrouwbaarheid van een certificaat is van groot belang. De toezichthouder heeft eindverantwoordelijkheid en geeft de certificaten uit, en stelt het toetsingskader op. De uitvoering van de toets (op basis van het toetsingskader) kan dan door een andere en zelfs meerdere partijen worden uitgevoerd. Het stelt wel eisen aan het toetsingskader, immers onafhankelijk van de toetsers zou het resultaat van de toets gelijk moeten zijn. De rollen zoals we die in deze paragraaf beschrijven kunnen toegepast worden op de volgende instrumenten;

- Certificeren
- Gedragscode/Zelfverklaring
- Stimuleringsregeling

4.4.1 Opdrachtgever (branche vertegenwoordigers/keten)

De opdrachtgever is in bijna alle gevallen ook de eigenaar van de standaarden en het normenkader. De eigenaar is verantwoordelijk voor het vaststellen van dit normenkader en geeft opdracht aan de beheerder voor het onderhouden van de standaard/normenkader. Daarnaast acteert de eigenaar als opdrachtgever voor de toezichthouder. In een later stadium kan de opdrachtgever verantwoordelijk worden voor het vaststellen van aanvullende eisen, voorwaarden en sancties.

4.4.2 Beheerder

De beheerder van de standaard en of het normenkader is verantwoordelijk voor de wijzigingen in de standaard (zowel voor de procedures als voor de normen) en bereidt besluitvorming voor. Daarnaast voert de beheerder wijzigingen in het schema door nadat hierover besluitvorming heeft plaatsgevonden.

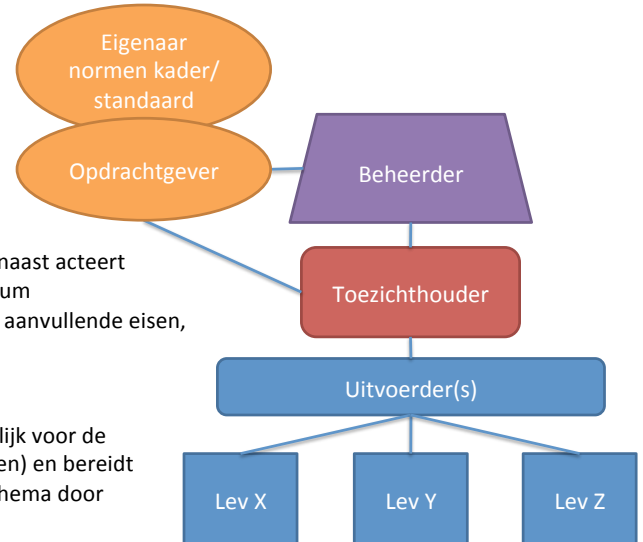
4.4.3 Toezichthouder

De toezichthouder beheert een register van gecertificeerde partijen. Daarbij controleert de toezichthouder de verschillende uitvoerders. De toezichthouder is verantwoordelijk voor het bijhouden en publiceren van certificaten op basis van de adviezen die worden geformuleerd door de uitvoerder(s). De toezichthouder treedt op als opdrachtgever richting de uitvoerders. In een later stadium kan de toezichthouder verantwoordelijk worden voor het opleggen van maatregelen en sancties. Een partij die deze rol permanent invult moet:

- Onafhankelijk zijn en geen (uitvoerende) rol willen spelen in de keten.
- De kennis en competenties hebben om deze rol uit te voeren.
- De rol in continuïteit kunnen invullen.
- Door alle betrokken partijen worden geaccepteerd in deze rol.

4.4.4 Uitvoerder

De uitvoerder is verantwoordelijk voor het controleren van de leveranciers in de keten. De uitvoerder controleert of partijen aan de gestelde kwaliteitseisen voldoen en verstrekt een advies hierover richting de toezichthouder. De uitvoerder certificeert dus niet zelf, maar toetst de leveranciers op basis van de standaard en het normenkader en geeft advies over het wel of niet uitgeven van een certificaat.

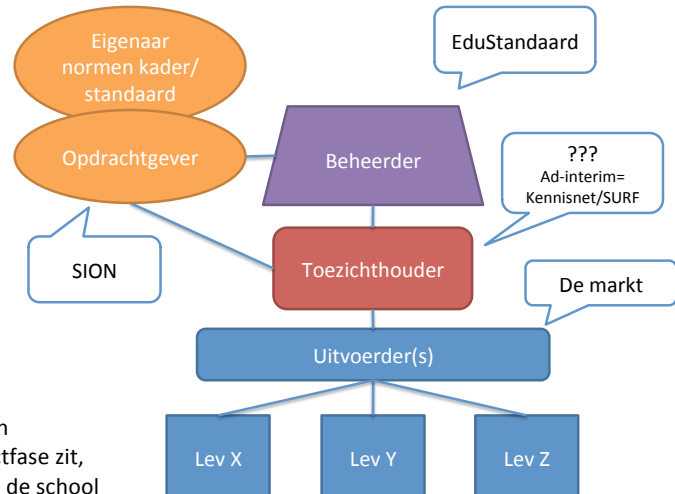
(Bron: Beheer en ontwikkelmodel voor Open Standaarden versie 2 & Voorstel Governance structuur certificering EduKoppeling)

4.5 Voorbeelden van toepassingsdomeinen binnen EduStandaard

4.5.1 Edukoppeling

De standaard Edukoppeling is sinds 17 april 2014 bij EduStandaard in beheer. Binnen het SION programma wordt gewerkt aan een voorstel ten aanzien van de governance structuur voor het certificeren van organisaties ten behoeve van de uitwisseling met DUO in het kader van digitaal aanmelden. De implementatie van de Edukoppeling standaard is hierbij een van de eisen.

Nu is een getekende zelfverklaring nog het middel dat ingezet wordt om de betrouwbaarheid van de gegevenslevering aan instellingen via cloudleveranciers te waarborgen. Op dit moment is nog gekozen voor een zelfverklaring, die inmiddels ondertekend is door DUO en EduArte. Dit heeft echter een beperkte houdbaarheidsduur (max. 1 jaar) SION is op het moment nog de eigenaar, de beheerder en de toezichthouder van het normenkader en de verklaring, maar wil hier snel verandering in aanbrengen. Doel is om dit kalenderjaar een nieuw normenkader te ontwikkelen en een gedragen governance model te implementeren. Een mogelijk model kan er als volgt uit gaan zien.. >>>

4.5.2 OSO

De OSO standaard behoort sinds 7 november 2013 tot het portfolio van EduStandaard. Binnen dit toepassingsdomein, dat nu nog in een projectfase zit, worden twee verschillende actoren getoetst op hun validiteit, namelijk de school en de leverancier. In het geval van de school is er gekozen voor het gebruik van een gedragscode, de OSO overeenkomst. Deze is aangevuld met een zelftoets (controlelijst). De stappen die een school moet uitvoeren worden ondersteund en beheerd door Schoolinfo. In dit school scenario is de PO VO raad opdrachtgever en is Schoolinfo beheerder, toezichthouder en uitvoerder.

Het toepassingsdomein voor de leveranciers ziet er anders uit. Hier is ook de po en vo raad opdrachtgever. Kennisnet eigenaar van het normenkader (in overleg met vereniging DOD), Schoolinfo toezichthouder en Kennisnet uitvoerder van het kwalificatietraject. Tijdens dit traject gebruikt Kennisnet een validatie service en worden de gegevens door experts geanalyseerd. Vervolgens levert Kennisnet Schoolinfo het advies en plaatst Schoolinfo het logo van de desbetreffende leverancier op de OSO website.

Op dit moment zijn de stakeholder binnen OSO druk bezig om met elkaar te bepalen hoe de toekomstige inrichting van de rollen en taken eruit moeten gaan zien. Een overweging is om het normenkader in beheer te brengen bij EduStandaard. Op deze manier is er een onafhankelijke plek gecreëerd waar inspraak door alle partijen wordt mogelijk gemaakt.

4.5.3 ECK Distributie & Toegang van leermiddelen

Sinds 16 januari 2013 is de afspraken-set ECK Distributie & Toegang geregistreerd als EduStandaard. Sinds deze periode hebben marktpartijen, branchevertegenwoordigers, po, vo en mbo sectoren en Kennisnet het iECK programma gestart. Beoogd resultaat van deze samenwerking is dat de ECK D&T afspraak beheerst wordt ingevoerd. Om dit mogelijk te maken is er in elke sector een apart spoor gestart waarin gewerkt wordt op basis van een roadmap. Leveranciers zijn niet verplicht om aan dit implementatie project deel te nemen en kunnen ook hun eigen implementatie tempo bepalen. Doordat er onderlinge afspraken gemaakt worden en scholen ook bewust zijn van wat de invoering van de standaard voor hen kan betekenen is er een wisselwerking tussen vraag en aanbod. De overleg structuur van het programma zorgt er voor dat er op technisch, operationeel en management niveau implementatie afspraken gemaakt worden.

Op dit moment is het iECK programma een project gestart om de afspraken Directe Toegang VO, LiMBO MBO en ECK D&T met elkaar te harmoniseren tot de ECK D&T 2.0 standaard. Verwacht wordt dat wanneer deze standaard in Q1 2015 ter registratie wordt aangeboden een behoefte in de markt zal ontstaan naar;

- een validatie service die de noodzakelijke koppelvlakken kan testen in het bestel/betaal, lever en toegangsproces.
- En een gedragscode of zelfverklaring waarin uitgevers, distributeurs en elo leveranciers zich kunnen verbinden aan de uitgangspunten van de afspraak.

4.6 Mogelijke invulling rollen en taken door EduStandaard

EduStandaard is in de eerste plaats een beheer organisatie. Het is daarom zeer vanzelfsprekend dat EduStandaard niet alleen standaarden, maar ook normenkaders en eventuele gedragscodes gaat beheren in de toekomst. Ook is het niet ondenkbaar dat EduStandaard de rol als toezichthouder op zich kan nemen. Dit zal betekenen dat EduStandaard niet de daadwerkelijke toets uitvoert, maar dat EduStandaard er wel op toeziet dat dit proces goed uitgevoerd wordt en dat EduStandaard ook de certificaten en (zelf)verklaringen registreert en beheert.

De invulling van deze rollen zullen per toepassingsdomein verschillen. Het betekent dus niet dat EduStandaard altijd de aangewezen partij is om het normenkader te beheren of de rol als toezichthouder in te vullen. Wel is het van belang dat er besluitvorming plaats vindt dat wanneer de situatie zich voordoet de standaardisatieraad kan besluiten de rol(len) inderdaad in te vullen.

5 Conclusie en aanbeveling

Hoofdvraag van deze verkenning is; *Kan EduStandaard, door het gebruik van implementatie instrumenten en een verbreding in zijn rollen en taken, het commitment in gebruik van standaarden vergroten? En op deze manier voldoen aan een behoefte in de keten?*

Uit de gesprekken en de ervaringen uit onze eigen en andere sectoren is vast te stellen dat het niet het geval is dat een bepaalde rol of instrument altijd bijdraagt aan de implementatie van een standaard. De belangrijkste factor die bijdraagt aan een succesvol instrument is de behoefte van de implementerende stakeholder.

Als er een duidelijke businesscase is, of de implementatie van de standaard levert een doel op dat door de klanten wordt gevraagd, dan is er een implementatie behoefte. Dit proces kan vervolgens versneld worden door het inzetten van een instrument zoals het certificeren of de zelfverklaring. Dit draagt, wanneer het proces goed is ingericht, ook bij aan de kwaliteit van de koppelvlakken. Een andere factor in de keten die er toe kan leiden dat het noodzakelijk wordt om certificering of een gedragscode toe te passen is wanneer er privacy gevoelige informatie gedeeld wordt tussen organisaties. Op dat moment moeten er duidelijke afspraken vastgelegd worden ten aanzien van doelbinding en zeggenschap.

Verder is vast te stellen dat een aantal instrumenten beter aansluit bij een bepaald type standaard. Dit is weergegeven in onderstaande schema.

	Gedragscode/ Zelfverklaring	Certificering	Validatie service	Plugfest	Implementatie ondersteuning	Stimulerings- regeling (fonds)
Semantische begrippensets (vocabulaire)				X	X	
Transactiestandaard (envelop)	X	X	X	X		X
Uitwissel bericht (inhoud envelop)	X	X	X	X		X
Identifiers	X					
Keten afspraken set	X		X	X	X	
Architectuur	X					

Aanbeveling

Op dit moment worden er door projecten en programma's instrumenten ingezet om de implementatie en validatie van standaarden te bevorderen. Deze zijn tijdelijk van aard en zoeken in veel gevallen naar een solide oplossing met een betrouwbare governance structuur. De voorbeelden van de beschreven toepassingsgebieden laten zien dat er een duidelijke behoefte is om instrumenten zoals de zelfverklaring, het certificeren en de validatie service een blijvend karakter te geven. Aanbevelingen aan de standaardisatieraad;

- Normenkaders die worden toegepast om certificaten of zelfverklaringen af te geven kunnen in beheer worden gebracht bij EduStandaard. Onderzocht moet worden of hier een ander proces voor nodig is als nu is ingericht voor de standaarden die we beheren.
- Er moet een besluit genomen worden of EduStandaard ook als toezichthouder wil/kan optreden wanneer een eigenaar of opdrachtgever van een standaard hier om vraagt als deze wil gaan certificeren, verklaren of stimuleren.
- Verken voor de standaarden uit ons portfolio of er behoeftes zijn bij de stakeholders om een instrument in te zetten om de implementatie te bevorderen. Wanneer deze behoefte er is, kan gekeken worden wat het te verwachte effect is en hoe dit instrument gefinancierd kan worden.
- Geef opdracht om een checklist te ontwikkelen wat als sturings-instrument gebruikt kan worden om bepaalde afwegingen te kunnen maken in het kiezen van een instrument en op welke wijze de organisatie rond dat instrument ingericht kan worden.

6 Bronnen

- Beheer en ontwikkelmodel voor Open Standaarden versie 2. (Forum standaardisatie)
- Voorstel Governance structuur certificering EduKoppeling

Bilaterale gesprekken met;

- Jasper Roes, TNO
- Tonny Plas, SION
- Arjan v Krimpen, OSO
- Wouter de Haan, SURF
- Marianne Mulder, Kennisnet
- Marianne Bos en Bram Gaakeer, OCW